

Mytiska väsen – Troll

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Förr i tiden trodde man på troll. Trollen kunde röva bort folk och stänga in dem i sitt berg. Enda sättet att komma ut var att be en bön eller att ropa på Gud. De kunde också röva bort bebisar från vaggan och lägga dit en trollunge som aldrig växte eller kunde lära sig att prata. Men hade man tur kunde trollen vara snälla och hjälpa människorna.

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer. (SV 4–6)
- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV 4–6)
- Sammanfattning av texter. (SV 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRSÄR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV 4–6)
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. (SV 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt och ställa frågor. (SV 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

FÖRE LÄSNINGEN

Innan ni läser boken om troll, är det bra att ta reda på vad eleverna redan vet om troll. Använd er av ett VÖL-diagram för att få information om elevernas förkunskaper och vilka frågor de vill söka svar på.

V	Ö	L
Vad vet du om troll?	Vad önskar du veta?	Vad har du lärt dig?

MINA ORD, DINA ORD

1. Sätt en timer på 2 minuter.
2. Låt eleverna skriva så många ord de kan, som sammanfattar boken, i kolumnen *Mina ord*.
3. Låt sedan eleverna mingla runt i klassen med sitt papper och samla ord från kompisarna. De ska hitta nya ord som de själva inte har skrivit i sin kolumn och skriva i kolumnen *Dina ord*.
4. När de känner att de börjar bli klara avbryter ni övningen och pratar om vilka ord ni har kommit på.

Mina ord	Dina ord

SPRINGDIKTAMEN

Förbered: Skriv meningar från boken på lappar. Det kan vara bra att börja med cirka 8 meningar.

Exempel på meningar:

- Trollen kunde vara både farliga och hjälpsamma.
- De kunde vara fula med stora öron och vårtor på näsan.
- Man trodde att trollen levde i skogen eller i bergen.
- Vissa troll var snälla och kunde hjälpa till.
- Trollen hade massor av pengar och smycken.
- När Tors hammare träffade ett troll försvann det.
- Trollen gillade inte när kyrkornas klockor slog.
- Trollen kunde röva bort folk.

1. Gå igenom lapparna med eleverna. Vad står det?
2. Sätt upp lapparna utspritt i korridoren utanför klassrummet.
3. Dela in eleverna i par. En ska vara skrivare och en springare.
4. Sätt en timer på cirka 4 min.
5. När tiden startar ska springaren springa ut i korridoren, läsa en mening, och springa in till skrivaren och säga den.
6. Välj om skrivaren ska skriva på papper, dator eller ipad. När skrivaren har skrivit klart meningen springer springaren ut i korridoren igen och letar upp en ny mening.
7. När tiden är ute går ni igenom hur många korrekta meningar varje par har lyckats hinna med att skriva och vilka.

Fortsättning: Man kan sedan byta roller så att skrivaren får vara springare och tvärtom.

PAPPERSKORGEN

Detta är en läsförståelseövning där du ställer frågor om texten och eleverna skriver sitt svar på en notislapp och samlar poäng genom att träffa en papperskorg med sin notislapp.

Ni behöver notislappar och en papperskorg.

Börja med att du skriver ner frågor om bokens innehåll, till exempel:

- Vad hette det om man blev bortrövad av ett troll och stängdes in i ett berg?
Bergtagen
- Hur skulle man göra för att komma ut ur berget?
Be eller ropa på Gud.
- Vilket var det bästa sättet att skydda sitt barn mot troll?
Döpa det i kyrkan.
- Varför var trollen rädda för ljuset?
De förlorade sin kraft i ljuset.
- Vad gjorde trollen för att slippa höra kyrkklockorna?
De stoppade mossan i öronen.

1. Dela in eleverna i par. Dela ut några notislappar till varje par.
2. Ställ en fråga till eleverna.
3. Eleverna diskuterar svaret i par och skriver ner sitt svar på en notislapp.
4. Gå gemensamt igenom vad varje grupp har skrivit. De par som har skrivit rätt får skicka fram en från paret med notislappen och ställa sig på ett led vid utpekad plats, ca 3 meter från papperskorgen.
5. Alla i ledet skrynklar ihop sin notislapp. Därefter ska en i taget försöka träffa papperskorgen. De som lyckas få i sin notislapp får ett poäng.
6. När alla i ledet har kastat sina lappar skriver ni upp poängen på tavlan eller så har varje par koll på sin egen poäng.
7. Därefter ställer ni nästa fråga och eleverna skriver ner sitt svar och allt börjar om.

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Var trodde man att trollen bodde förr i tiden?
Man trodde att de bodde i skogen och i bergen.
2. Var finns troll i dag?
De finns i berättelser, på tavlor, i filmer och som leksaker.
3. Varför trodde man på troll förr i tiden?
Troll användes för att förklara det som var okänt och främmande.
4. När tror forskare att man började tro på troll?
För 1 000 år sedan.
5. Hur kunde trollen se ut?
De var stora som berg eller små som stenar. De kunde vara fula med stora öron och vårtor på näsan. Eller så kunde de vara läskiga med lysande ögon och vassa tänder.
6. Hur såg trollen ut som liknade människor?
De hade lång tunga, hopväxta ögonbryn eller en svans.
7. Vad hände om man visade trollen respekt?
Då var de ofta trevliga tillbaka.
8. Vad var speciellt med trollens kor?
Trollkor fyllde alltid hinken, hur stor den än var, när trollen mjölkade dem.
9. Varför säger man "rik som ett troll"?
Trollen var rika och hade pengar och smycken i sina grottor.
10. Vem var Tor?
En gud som människor trodde på för 1 000 år sedan.
11. Vad gjorde Tor om han såg ett troll?
Han kastade sin hammare på trollet och om han träffade så försvann trollet.
12. Varför tyckte trollen inte om kyrkor?
De fick ont i öronen när kyrkklockorna slog.
13. Vad gjorde trollen för att slippa höra kyrkklockorna?
De flyttade långt från byarna eller så stoppade de mossor i öronen.
14. Vad betydde det att bli "bergtagen"?
När troll rövade bort folk och stängde in dem i sitt berg.

15. Vad skulle man göra för att komma ut ur berget?
Man skulle be en bön eller ropa på Gud.
16. Vad var en bortbyting?
En ond trollmor kunde ta en bebis ur vaggan och lägga dit sitt eget barn, en bortbyting.
17. Vilket var det bästa sättet att skydda sitt barn mot troll?
Att döpa barnet i kyrkan.
18. Hur kunde man skydda sig mot troll?
Genom att tända ljus eller bära med sig stål, till exempel en kniv eller sax.
19. Nämn två filmer där det finns troll i.
"Harry Potter" och "Sagan om ringen".
20. Trollen hade ett eget språk. Vad hette kyrkklocka på trollens språk?
Kyrkklocka hette bjällra.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.
Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

21. Vem drog Tors vagn över himlen?
Det var två getter som drog vagnen.
22. Hur vet man att troll var ett vanligt väsen i hela Europa?
Man har hittat böcker och målningar i kyrkor om troll.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

23. Varför tror du att trollen rövade bort barn?
24. När det var ljust tappade trollen sin kraft. Vilken kraft tror du att trollen kunde ha?

VILKEN MENING ÄR RÄTT?

Ringa in den rätta meningen.

Trollen bodde i skogen och i bergen.

Trollen bodde i skogen och i haven.

Trollen bodde i skogen och på åkrar.

Trollen var alltid snälla.

Det var vanligt att skylla sina misstag på trollen.

Trollen levde tillsammans med människorna.

Alla troll var små.

Alla troll var stora.

Alla troll såg olika ut.

De troll som liknade människor hade vårtor.

De troll som liknade människor hade svans.

De troll som liknade människor hade stora öron.

Om man visade trollen respekt så blev de arga.

Om man visade trollen respekt så var de trevliga tillbaka.

Om man visade trollen respekt så tog de ens barn.

En trollko gick inte att mjölka.

Från en trollko fick man magiskt vatten.

En trollko fyllde alltid hinken när trollen mjölkade.

Troll var fattiga och ville stjäla från människor.

Troll var rika på pengar och smycken.

Troll behövde inte pengar eller smycken.

Tor var trollens fiende.

Tor och trollen samarbetade.

Tor var far till alla troll.

SANT ELLER FALSKT?

Sant

Trollen var rädda för eld.

Onda troll kunde röva bort bebisar.

Trollen kunde röva bort folk och stänga in dem i sitt berg.

Tor var trollens fiende.

Falskt

En av de mest populära julkalendrarna med troll heter Harry Potter.

Eftersom troll var starka hjälpte de till att bygga kyrkor.

Trollen var mycket fattiga och tiggde mat av folket.

Om man visade respekt för trollen blev de arga.